

Sygn. akt S 92/06/Zn

POSTANOWIENIE

o umorzeniu śledztwa

Dnia 11 czerwca 2007 roku

Lucyna Rączy – prokurator

Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
w Rzeszowie

w sprawie: zbrodni nazistowskiej stanowiącej jednocześnie zbrodnię wojenną a polegającą na pozbawieniu życia 6 osób w tym Stanisława Ortyła, Stefana Cieśli, Stanisława Kulasia, Kazimierza Skulskiego, Stanisława Kopera i Anieli Kozdrowicz w dniu 2 września 1939r. w Mielcu w wyniku bombardowania Wytwórni Płatowców w Mielcu przez samoloty niemieckie,
tj. o przestępstwo z art. 1 pkt 1 dekretu z dnia 31.08.1944r. o wymiarze kary dla faszystowsko– hitlerowskich zbrodniarzy winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną i jeńcami oraz dla zdrajców Narodu Polskiego (Dz.U. Nr 69 poz. 377 z 1946r. z późn. zm.) w zw. z art. 1 pkt 1 lit.a ustawy z dnia 18 grudnia 1998r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. Nr 155 poz. 1016 z późn. zm.)

na podstawie art. 322§1 kpk

postanowił

umorzyć śledztwo w sprawie zbrodni nazistowskiej stanowiącej jednocześnie zbrodnię wojenną a polegającą na pozbawieniu życia 8 osób w tym Stanisława Ortyła, Stefana Cieśli, Stanisława Kulasia, Kazimierza Skulskiego, Stanisława Kopera i Anieli Kozdrowicz oraz Antoniego Krupy i Jadwigi Wasserman w okresie od 2 września 1939r. do 8 września 1939r. w Mielcu w wyniku bombardowania Wytwórni Płatowców w Mielcu przez samoloty niemieckie,

tj. o przestępstwo z art. 1 pkt 1 dekretu z dnia 31.08.1944r. o wymiarze kary dla faszystowsko– hitlerowskich zbrodniarzy winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną i jeńcami oraz dla zdrajców Narodu Polskiego (Dz. U. Nr 69 poz. 377 z 1946r. z późn. zm.) w zw. z art.1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 18 grudnia 1998r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. Nr 155 poz. 1016 z późn. zm.)

– na zasadzie art. 322§1 kpk – wobec niewykrycia sprawców przestępstwa

UZASADNIENIE

Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Rzeszowie prowadziła śledztwo w sprawie pozabawienia życia 8 osób, w tym Stanisława Ortyła, Stanisława Kopera, Stefana Cieśli, Stanisława Kulasia, Kazimierza Skulskiego, Anieli Kozdrowicz, Antoniego Krupy i Jadwigi Wasserman w okresie od 2 do 8 września 1939 r.

Podstawą jego wszczęcia było zawiadomienie złożone przez Jana Ortyła, w którym powiadomił on o śmierci 6 osób w wyniku nalotu samolotów niemieckich na Wytwórnę Płatowców w Mielcu w dniu 2 września 1939 r.

W toku prowadzonego śledztwa w tym zakresie śledztwa ustalono następujący stan faktyczny :

Państwowe Zakłady Lotnicze Wytwórnia Płatowców Nr 2 w Mielcu budowana była w latach 1937 - 1939.

W chwili wybuchu wojny PZL - Mielec miały ukończony budynek dyrekcyjny i pierwszą halę montażową oraz zabudowania pomocnicze. Druga hala montażowa znajdowała się w budowie. Zakład zatrudniał wówczas 700 osób. Posiadał także do obrony baterię składającą się z czterech szybkostrzelnych działek przeciwlotniczych Bofors 40 mm ustawionych w osi podłużnej zakładów, pierwsze przed głównym wejściem. Obsługę baterii stanowili pracownicy zakładu z oddziału obrony przeciwlotniczej.

W sobotę 2 września 1939 r. nad zakład - jak wynika z prasowej relacji mgr inż. A Glassa - nadleciało 12 samolotów bombowych Dornier Do-17, które rozpoczęły bombardowanie zakładu. Po zrzuconiu bomb, załogi samolotów ostrzelały teren zakładu z broni maszynowej.

W wyniku ostrzelania śmierć poniosło 5 członków obrony przeciwlotniczej. Wśród poległych Edward Michocki - autor artykułów, jakie ukazały się w „Głosie Mieleckim”, wymienił Stefana Cieślę, Stanisława Kopere, Kazimierza Skulskiego, Stanisława Kulasia i Stanisława Ortyła. Ich nazwiska znalazły się również na tablicy pamiątkowej obok nazwiska Anieli Kozdrowicz, która, także tego dnia, poniosła śmierć.

Jak wynika ze wspomnień Tomasza Graczyńskiego, mieszkańca dzielnicy Mielca- Cyranki, w kolejnych nalotach w dniu 6 września 1939 r. zginął Antoni Krupa, zaś 8 września 1939 r. Jadwiga Wasserman - osoba nie związana z zakładem.

W toku śledztwa zwrócono się do Archiwum Państwowego w Rzeszowie i Oddziałowego Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Rzeszowie o przeprowadzenie kwerendy w zasobach archiwalnych celem odnalezienia dokumentów związanych z wydarzeniami z września 1939 r.

Jak wynika z informacji udzielonych przez w/w instytucje brak jest w zasobach archiwalnych takich dokumentów.

Podjęto także próbę ustalenia osób najbliższych tych, którzy zginęli w wyniku bombardowania Wytwórni Płatowców PZL- Mielec.

W toku śledztwa ustalono jedynie rodziny Stanisława Ortyła oraz Kazimierza Skulskiego.

Podjęta próba ustalenia danych pozostałych osób w oparciu o dokumenty personalne PZL- Mielec nie powiodła się. Jak wynika z uzyskanych informacji, dokumentacja WSK PZL - Mielec z lat 1938- 1997 zawiera akta pracowników zakładu, ale dopiero od 1940 r.

Analizując zebrany w sprawie materiał dowodowy uznano, iż pozwala on na przyjęcie, że w pierwszym tygodniu września 1939 r. (od 2 do 8 września) w wyniku bombardowania Wytwórni Płatowców w Mielcu śmierć poniosło

8 osób, w tym Stanisław Ortyl, Kazimierz Skulski, Stefan Cieślak, Stanisław Kopera, Stanisław Kulaś, Aniela Kozdrowicz, Antoni Krupa i Jadwiga Wasserman.

Spowodowanie śmierci w/w osób przez funkcjonariuszy państwa niemieckiego dokonane w trakcie realizacji ataku na Polskę stanowi o wyczerpaniu przestępstwa z art. 1 pkt 1 dekretu z dnia 31 sierpnia 1944 r. o wymiarze kary dla faszystowsko - hitlerowskich zbrodniarzy winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną i jeńcami oraz dla zdrajców Narodu Polskiego (Dz.U. Nr 69 poz. 377 z 1946r. z późn. zm.)

Działanie takie stanowiło także naruszenie Konwencji dotyczącej praw i zwyczajów wojny lądowej z 1927 roku. (Dz.U. Nr 21, poz. 161) a zwłaszcza art. 23 zakazującego zabijania osób należących do ludności lub do wojsk nieprzyjaciela.

Czyn ten stanowi zatem zbrodnię nazistowską będącą jednocześnie zbrodnią wojenną i jako taki nie ulega przedawnieniu.

W toku śledztwa nie udało się natomiast ustalić bezpośrednich sprawców czynu, stąd też śledztwo w tej sprawie postanowiono umorzyć wobec niewykrycia sprawców.

Mając na uwadze powyższe postanowiono jak na wstępie.

Prokurator Okręgowej Komisji
Ścigania Zbrodni Przeciwko
Narodowi Polskiemu w Rzeszowie
(podpis) Rączy
Lucy

Pouczenie:

1. Stronom przysługuje prawo przejrzenia akt sprawy i złożenia zażalenia na powyższe postanowienie do prokuratora nadrzędnego nad prokuratorem, który wydał lub zatwierdził postanowienie (art. 306 § 1 i 2 kpk).

Jeżeli prokurator nadrzędny nie przychylił się do zażalenia, kieruje je do sądu (art. 306 § 2 kpk). Sąd może utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie lub uchylić je i przekazać sprawę prokuratorowi celem wyjaśnienia wskazanych okoliczności, bądź przeprowadzenie wskazanych czynności (art. 330 § 1 kpk).

Jeżeli prokurator nadal nie znajduje podstaw do wniesienia aktu oskarżenia, wyda ponownie postanowienie o umorzeniu postępowania. Postępowanie to będzie podlegało zaskarżeniu tylko do prokuratora nadrzędnego (art. 330 § 2 kpk).

W razie utrzymania w mocy zaskarżonego postanowienia, pokrzywdzony, który wykorzystał uprawnienia przewidziane w art. 330 § 1 i 2 kpk, może wnieść akt oskarżenia do sądu w terminie 1 miesiąca od daty doręczenia zawiadomienia o postanowieniu. Akt oskarżenia winien spełniać wymogi określone w art. 55 § 1 i 2 kpk.

Inny pokrzywdzony tym samym czynem może aż do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej przyłączyć się do postępowania (art. 55 § 3 kpk).

2. Na rozstrzygnięcie co do dowodów rzeczowych zażalenie przysługuje również osobie, od której odebrano przedmioty lub która zgłosiła do nich roszczenie (art. 323 § 2 kpk).
3. Zażalenie wnosi się za pośrednictwem prokuratora, który wydał postanowienie.

Termin do wniesienia zażalenia wynosi 7 dni od daty doręczenia odpisu postanowienia i jest zawity. Zażalenie wniesione po upływie tego terminu jest bezskuteczne (art. 122 § 1 i 2, art. 460 kpk).

Zarządzenie:

- 1) Stosownie do art. 100§2 i 140 kpk odpis postanowienia doręczyć:
- Pokrzywdzonym - k 9, k 28, k 55.

Prokurator Okręgowej Komisji
Ścigania Zbrodni Przeciwko
Narodowi Polskiemu w Rzeszowie
11.06.02
(data i podpis) Rączy

Mielec dnia 30 sierpnia 1948 r.

Ortyl Stanisław
w Goleiszowie pocz. Mielec
pow. Mielec.

prosi o stałe zatrudnienie

PAŃSTWOWE ZAKŁADY LOTNICZE
WYTWÓRNIA PŁATOWCÓW NR. II

Do

Dyrekcji Państwowych Zakładów Lotniczych

Wytwórnia Płatowców Nr. II

w Warszawie.

Okęcie - Paluch.

Niniejszym proszę o stałe zatrudnienie mnie w Państwowych Zakładach Lotniczych w Cyrance, ewentualnie w Zakładach południowych lub gdziekolwiek bądź w Centrali Okr. Przemysłowym w charakterze strażnika, gonca, robotnika, albo muzykanta w orkiestrze, lub w jakimkolwiek bądź w innym charakterze.

Co do mojej osoby podaje, że liczę lat 25, wysłużyłem przy wojsku w stopniu kaprała 24.P. artylerii lekkiej w Jarosławiu, z zawodu jest stolarz i muzykant/tenor na trąbce/ukonczyłem szkołę poszechną jest zdrów i do pracy zdolny.

Nie byłem nigdy karany sądownie, ani administracyjnie, nie posiadam matki i z pracy dopomagam rodzicom.

Przez otrzymanie stałego zatrudnienia zamierzam zdobyć egzystencję i zabezpieczyć sobie kawałek chleba.

Powołuje się na referencje Wielebnego Ks. Stanisława Grzywa
cza w Książnicach, wójta Józefa Smaczego z Mielca-wsi i sołtysa
Karola z Golezowa pow. Mielec.

Stanisław Ortyl

Stanisław Ortyl.

KARTOTEKA PERSONALNA

Nazwisko <i>Ortyl</i>	Imię ojca <i>Jan</i>	Imię matki <i>Agnieszka</i>
--------------------------	-------------------------	--------------------------------

Dzień <i>1</i>	Miesiąc <i>VII</i>	Rok <i>1919</i>	Miejsce urodzenia <i>Łobezów</i>	Wyznanie <i>rym. kat.</i>	Stan rodzinny <i>żonaty</i>	Osób na utrż. <i>1</i>
-------------------	-----------------------	--------------------	-------------------------------------	------------------------------	--------------------------------	---------------------------

K. M. Z. M.	Stopień <i>Kapral</i>	Kategoria <i>A</i>	P. K. U. <i>Dębica</i>	Formacja macierzysta <i>24 p. artyl.</i>	Rok.	Ilość dni całtwa	Ilość dni nieobec.
Wn-R	Służył w wojsku (Formacja)		od	do			
Wn-M	<i>24 p. artyler.</i>		<i>14/V 1935</i>	<i>19/V 36</i>			
K-Zw*	Orzeczenie lekarskie						
K. M.	Udział w organizacjach fabrycznych, sportowych i społecznych						
D S.							

Nr legít.	<i>100/408</i>	Sam. L.	<i>28.XI.38</i>	Ubezp. Społ. L.	Data i powód zwolnienia
	<i>7922/38</i>		<i>28.V.39</i>		

Nr marki	Oddział	Data			Rodzaj zatrudnienia	Adres
		dz.	mies.	rok		
<i>94323</i>	<i>Str. Bezp. D.P.2</i>	<i>13</i>	<i>VII</i>	<i>1939</i>	<i>Wartownik</i>	

Ob.

Józef ORTYL

G O L E S Z Ǫ W 43
*****

W odpowiedzi na list Obywatela z dnia 20.IV.1975 r. Dyrekcja WSK "PZL" Mielec w Mielcu informuje Ob. Stanisław Ortyl pracował w 1939 r. w zakładzie PZL w Mielcu w charakterze strażnika ochrony przemysłowej.

W wyniku nalotu na zakład lotnictwa nieprzyjaciela w dniu 7 września 1939 r. zginął na posterunku trafiony odłamkiem bomby.

Stanisław Ortyl został pochowany ~~razem~~ z innymi osobami, którzy padli ofiarą nalotów w zbiorowej mogile na cmentarzu w Mielcu. Powyższe dane zostały stwierdzone na podstawie relacji naocznych świadków wydarzenia z tego okresu.

W bieżącym roku - 30 rocznicy zwycięstwa nad faszyzmem celem upamiętnienia ofiar hitlerowskiego najazdu, zostanie wybudowany pomnik na zbiorowej mogile z uwidocznieniem imion i nazwisk poległych w obronie zakładu w 1939 roku.

KIEROWNIK
Biura Propagandy
Manfred Sieroz